

حالا قدری از آن رامیهد مدرسه هابهمین قسم است اگر آقای مخبر قبول بفرمایند این دوقره از این لایحه استثناء بشود بهتر است و دولت هم اگر میخواهد از متولیها اجازه کند و اجازه اش را بدهد که این ملکیت پیدا کند و اگر دولت يك وقتی خواست تا اصلاحات خود را بفروشد این دودانك رفق بحال خود باقی بماند

مخبر - با این اظهاری که آقای مدرس میفرمایند اگرچه بنده از نقطه نظر شخصی موافق هستم ولی نمیتوانم این پیش نهاد را قبول بکنم زیرا نه نظر دولت را در این باب جلب کرده ام نه نظر کمیسیون را ولی اگر مجلس رأی بدهد و قابل توجه بشود البته بهتر خواهد بود ممکن هم هست بنده تقاضا بکنم بکمیسیون ارجاع شود

رئیس - پس سایر اصلاحات هم به کمیسیون مراجعه میشود
مخبر - اینکه بنده تقاضای ارجاع این پیشنهاد را به کمیسیون کردم برای این است که این لایحه پیش از این عقب نیفتد اگر ممکن باشد تجربه میکنیم و بنده ارجاع به کمیسیون این دوقلم را استدعا میکنم برای مابقی دیگر رأی گرفته شود

(پیشنهاد دیگری از طرف آقای آقای مساوات بمضمون ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم: عبارت ذیل لایحه اینطور اصلاح شود که تشخیص موضوع خرج بدهد تأدیبه و پرداخت نماید

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - گمان میکنم آن پیش نهادی که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند مکنی باشد مقصود بنده این بود این خرجی که تصویب میشود دولت تشخیص موضوع را بدهد چون مقصود بنده از پیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله میرساند پیشنهاد خودم را مسترد میدارم

رئیس - آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند

(بعضی گفتند کدام پیشنهاد)
رئیس - پیشنهاد آقای مساوات بعضی از نمایندگان - مسترد داشتند
رئیس - بنده نشنیدم
(پیشنهاد آقای حاج سیدالمحققین به مضمون ذیل قرائت شد)

چون بعضی از اقلام مصارف روشنائی بعد از قوی ثیل موافق تصویب نامه هیئت وزراء وقت برقرار و تأدیبه میشود این است برای شمول این لایحه به این اقلام بنده پیشنهاد مینمایم ذیل ماده واحده بترتیب ذیل مرقوم شود

بوزارت مالیه اعتبار میدهد پس از ملاحظه مدارك و اسناد صحیحه تأدیبه و پرداخت شود.

رئیس - آقای سیدالمحققین (اجازه)

حاج سیدالمحققین - همان طور که آقای مدرس فرمودند بعضی از این اقلام مطابق تصویب هیئت وزرای وقت بوده و این اقلام محتاج بتصویب مجلس است والا آن اقلامی که در قوی ثیل تصویب شده محتاج به تصویب نیست اگر مقصود این است که بنده عقیده ام این است اگر بخواهند لایحه مشمول این اقلام شود باید جمله (موافق مصوبه قوی ثیل) حذف شود

فصرت الدوله - در جواب آقای معتمدالسلطنه این مسئله را توضیح دادم حالاهم برای روشن شدن مسئله عرض میکنم که ما اینجا از نقطه نظر بودجه رأی میدهم به این ملاحظه اینجا نوشتیم مطابق مصوبه قوی ثیل و اگر چنانچه يك چیزهایی است که بعد تصویب شده آنها باید جدا بایک دلائلی بیاید بکمیسیون مربوطه و در آنجا مذاکره شود

رئیس - باید رأی گرفته شود به قابل توجه بودش

حاج سیدالمحققین - پس میکرم **رئیس** - پیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله که قابل توجه شد راجع بتمام ماده بوده آقایان مایل هستند جلسه ختم شود (جمعی اظهار نمودند بلی)

رئیس - برای شرفیابی روز پنجشنبه حضور اعلی حضرت همایونی اسامی دوازده نفر بقرعه استخراج میشود
(آقای مستشار السلطنه استعراغ نموده و ترتیب ذیل نتیجه حاصل شد)

آقا میرزا علی کازرونی • سهام السلطان اقبال السلطان • میرزا محمد نجات • سردار فاخر • حاجی میرزا مرتضی • مصباح دیوان • امین الشریعه • میرزا یانس • حاجی شیخ محمد حسن گروسی • حاج شیخ محمد حسن بنده نمیتوانم یکی دیگر را انتخاب بفرمائید • آقا سید محمد تقی طباطبائی • آقا شیخ ابراهیم زنجانی • آقای جلیل الملك • آقا سید محمد تدین

رئیس - تعطیل راهم اگر صلاح می دانند تا روز شنبه نهم حمل باشد (صحیح است)
(جلسه آتیه روز شنبه دهم حمل دستور لایحه گارد شهری و لایحه راجع بارومیه)
(مجلس یک ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس مؤمن الملك جلسه ۲۴۹ صورت مشروح مجلس یوم شنبه دهم حمل ۱۳۰۲ مطابق سیزدهم شعبان ۱۳۴۱
مجلس تقریباً دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای موتمن الملك تشکیل گردید صورت مجلس یوم سه شنبه بیست و نهم حوت را آقای امیر ناصر قرائت نمودند
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده از روز یکشنبه از کمیسیون مرخصی اجازه مرخصی خواسته بودم و مخصوصاً نوشته بودم برای تشرف بحضرت معصومه سلام الله علیها اجازه مرخصی فرمایند با اینحال بنده رادر صورت جلسه جزء غایبین بدون اجازه نوشته اند
رئیس - آقای آقا میرزا سید حسن کاشانی

(اجازه)
آقا میرزا سید حسن - بنده هم برای مشرف شدن بحضرت معصومه علیها سلام اجازه مرخصی خواسته بودم و در صورت جلسه بنده را غائب بدون اجازه نوشته اند
رئیس - آقای مدرس (اجازه)

رئیس - بنده در دستور عرض دارم
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب راجع بمرخصی آقای حاج میرزا عبدالوهاب کمیسیون مرخصی بایشان اجازه دادولی راجع با آقای آقا میرزا سید حسن چون کفایتی نوشته بودند و معلوم نبود بکجا نوشته اند و بیست و دو روز هم اجازه خواسته بودند و اعضاء کمیسیون هم حاضر نبودند بنا شدیسی از تشکیل مجلس بایشان اجازه داده شود.
رئیس - بسیار خوب - بعد باید اصلاح هود قبل از آنکه داخل دستور شویم مطلبی است که باید بعرض آقایان برسد البته خاطر آقایان هست که در یکسال و چندماه قبل که بعضی نواحی روسیه دوچار قحطی زدگی شده بود در طهران و بعضی ولایات جمعی بعنوان همدردی اقداماتی کرده و اعانه گرد آورده برای آن نقاط فرستادند از طرف مسیولین و کمیته اجرائیه مبارزه با قحطی زدگی شرحی بریاست مجلس نوشته و تقاضا کرده اند مراتب تشکرات ملت روسیه را با اطلاع مجلس رسانده بوسیله آقایان نمایندگان ملت ایران و تمام محافل که در این امر خیر شرکت نموده اند برسد.

بنده از آقای شارژ دافر دولت روسیه که حامل این رقبه بودند بتوبه خود اظهار امتنان نمودم از اینکه جزئی نظر مساعدتی که از طرف ملت ایران نسبت بملت روسیه شده است طرف توجه و قدردانی شد و ضمناً اظهار امیدواری کردم که این قبیل ابراز حیات بهترین دلیل و علامتی است که ملتین ایران و روس میل رانند روابط آنها حسنه باشد از طرف جمعی از نمایندگان - صحیح است) و امیدواریم که اظهار این قبیل حیات در آتیه همیشه اسباب استعکام و تشبید مناسبات و دادیه بین دولتین ایران و روس باشد (جمعی از نمایندگان - صحیح است) گمان میکنم در این اظهار امتنانی که از شارژ دافر روسیه کرده ام مجلس شورای ملی هم موافق باشد.

(عموم نمایندگان - صحیح است)
رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - تقاضای بنده اینست مواردیکه در کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات اصلاح شده است چون چندماده آن نافع است و موقع انتخابات هم نزدیک است آن مواد جزء دستور گذارده شود بلکه انشاء الله همین امروز خاتمه یابد
رئیس - این تقاضائی که میفرمائید با قانون موافقت دارد یا نه؟

مدرس - اینها اصلاحات است
رئیس - قانون انتخابات را ملاحظه فرمائید ببینید چه نوشته است •
مدرس - با آقای مخبر است توضیح بدهند.

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - علاوه بر اینکه این اصلاحات تصور میکنم مخالف قانون باشد چون سه ماه بآخر دوره مجلس مانده باید اعلان انتخابات منتشر شود و اگر بنا باشد آن اصلاحات در مجلس مطرح شود باعث عقب افتادن امر انتخابات میشود و اغلب آقایان بواسطه پیش آمدن تعطیل عید نتوانسته اند آن اصلاحات را قرائت کنند مثلاً خود بنده امروز آنها را خوانده ام
رئیس - عرض کردم بنده نمیتوانم این اصلاحات راجع دستور بگذارم مگر اینکه آن ماده قانون انتخابات را لغو کنید.

مدرس - در مقدمه نوشته شده است اینها اصلاحاتی است که کمیسیون در نظر گرفته است.

رئیس - مگر اظهارات آقای اقبال السلطان طرف توجه نشد؟ اصلاحاتی که میشود باید قبل از اعلان انتخابات شده باشد در حال اگر میل دارید در موقع تنفس بین خودمان مذاکره بفرمائید که تکلیفش را همین کنید.

رایرت کمیسیون بودجه راجع بمساعدت با اهالی ارومیه مطرح است
شرح ذیل قرائت شد:

۱ - مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد يك اعتبار مقدماتی که بالغ بمبلغ یکصد هزار تومان باشد برای مخارج لازمه مربوط باعاشه بذر و کاو و آلات فلاحتی عمارت و ساختمان و سایر مخارج اتفاقی و اداری در صفحه آذربایجان بمصرف برساند.

۲ - وزارت مالیه مجاز است در حدود اعتبار مصوب که در ماده (۱) مذکور افتاده برای انجام مسائل فوق الذکر مبلغی را که در دفتر برادران طومانایانس بعنوان کمیسیون اعانه ارومیه منظور است پرداخت و میزان مبلغ مزبور را بعنوان طلب دولت علیه از تجارتخانه مذکور منظور دارد

۳ - وزارت مالیه مجاز است در حدود اعتبار مصوب در ماده (۱) این قانون بارباب املاک مغروبه در تحت شرایط و موادی که وزارت مشارالیهها صلاح بداند اعطای قرضه نماید.

رئیس - مذاکرات در کلیات است - گويا آقای آقاسید یعقوب مغالنه؟ آقاسید یعقوب - بلی رئیس - بفرمائید آقا سید یعقوب - چنانکه خاطر آقایان مسیوق است وقتی که لایحه راجع به راهی و مساعدت اهالی بیچاره ارومیه به مجلس آمد در اول جدی بود و تمام آقایان نمایندگان با شوق و میل مفرطی متوجه بودند که باین بیچارهها و فلک زدهها و بدبختها همراهی بشود و تمام ماها با شوق و ذوق فوق العاده این مسئله را استقبال کردیم زیرا آذربایجان چنانکه همه میدانند از سرحدات است و برف تمام آنجا را گرفته بود و مردم آن نقاط دچار مضیق و سختی بودند و هیچ راهی برای اعاشه نداشتند در آن روز بدمت فشار آوردیم که با آنها مساعدتی کند.

دولت هم پیشهاد کرد ما با یک حسن قبولی آن پیشنهاد را تقی کردیم ولی بجزدی که آن لایحه به مجلس آمد چنانکه در خاطر آقایان و در صورت مجلس هست اینجاداد فریاد شده که چرا از خزانه دولت يك گرو برداشته شود و بنده در همان روز فریاد زدم آقایان بهترین خرجها این است که بازارعین و فلاحین كمك كنیم و عرض کردم امروز روزیست که بدبختی اهالی ارومیه و ساوجبلاغ در مضیق هستند و نمایندگان ملت باید با شوق و ذوق دولت را وادار کنند که با آنها مساعدت نماید ولی متأسفانه چنانکه در خاطر آقایان هست آن لایحه از زیر رقت و یکلی مسکوت ماند و مخصوصاً یکنفر از نمایندگان آذربایجان هر روز فریاد زد ولی بجای نرسید تا امروز که هیئت دولت عوض شده اند و موقع انتشار اعلان انتخابات رسیده آنرا به مجلس آورده اند باین بیانات و شرحهایی که بمقدمه بنده هیچ آن نظر اولیه یعنی وطن پرستی و فقیر نوازی چنانکه نسبت بقوم ملاحظه میکنم نیست.

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ۱۸۱۹

از کجاست و دخلش چیست ؟ و تمام معلوم نشود بنده نمیتوانم رای بدهم : تا بحال ما كسی دیوان محاسباتی داشتیم که این خرجها برود در آنجا و معین شود عوائد دولت چیست و مخارجش کدام است؟ که مطابق آن عوائد ما مخارج بکنیم و ما باید مطابق دخل برای خودمان خرج تهیه کنیم ما حاضر نیستیم که که هر روز بی دربی لوايح خرج را قبول کنیم و بالاخره حاضر بشویم که آخر این مجلس استقراضی بر ملت تحمیل کنیم. تادخل معلوم نباشد تا عوائد معلوم نباشد تا ندانیم سرچشمه عواید ما چقدر است این ملت حاضر نیست بیاید خرجی را قبول کند در صورتی که دخل آن معلوم نباشد و بالاخره تا کی ما میتوانیم خرجها را که دخلش معلوم نیست تصدیق کنیم و بر ملت تحمیل نمائیم!!

رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه) معتمد السلطنه - موافقم رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه) حاج شیخ اسدالله - موافقم رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه) اقبال السلطان - موافقم رئیس - آقای سید المملك (اجازه) سید المملك - موافقم رئیس - آقای محمدولی میرزا (اجازه) محمدولی میرزا - موافقم رئیس - مذاکرات در کلیات کافی است؟ (گفته شد کافی است) رئیس - رای می گیریم بدخول در شور مواد آقایانی که داخل شدن در شور مواد را تصویب می نمایند قیام فرمائید (اکثر قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت میشود: (بعضی من ذیل قرائت شد) رئیس - آقای حاج سیدالمحققین (اجازه) حاج سیدالمحققین - مبلغی که در دفاتر طومانیان منظور شده اعانه ارومیه است و فقط برای فقرای ارومیه داده شده نه برای سایر اهالی یعنی اغبان اینک بنده این ماده دوم را هم لازم ندیدم برای اینکه ان پول در دفتر تجارتخانه بیاید که این وجه بصرف اعاشه فقرا و بیچارگان آنجا برسد به مخارج سیاست گردیده بفقراء وضعفاء ارومیه عاید شود نه بملاکین و اغنیاء اینست که بنده این ماده را هیچ عقیده ندارم

نصرت الدوله - این مبلغی که به عنوان اعانه جمع آوری شده و در تجارت خانه تومانیان بوده آقای حاج سیدالمحققین البته تصدیق میفرمائید که مدتی است بصورت سوخته مطالبات رفته برای اینک تا بحال که وصول نشده معلوم هم نیست که ترتیب وصولش چه خواهد شد

رئیس - بفرمائید آقاسید یعقوب - بنده خیلی دلم داشتم که آقای وزیر مالیه در این جات شریف داشته باشند و از این لایحه دفاع بفرمائید اما حالا که ایشان نیستند آقای وزیر ریس و تلگراف دفاع غربی از این لایحه کردند و همچنین بیانات شاهزاده نصره الدوله هم متنع نبود

باید وسیله وصول حقوق مردم باشد و مقدار پولی هم به تجارتخانه تومانیان برای مصارف خاصی (یعنی اعانه مردم ارومیه) داده شده بود حالا دولت این صد هزار تومان را که میدهد ۵۰ هزار تومانش را از بابت وجهی که در تجارتخانه تومانیان است بصرف میرساند بعد فروقت توانست از تجارتخانه خواهد گرفت و جزء مطالبات دولت از تجارتخانه خواهد بود

رئیس - آقاسید یعقوب - بنده عرض میکنم چرا دولت چنین ماده را پیشنهاد کرده و در صورتی که بنسود نفر از نمایندگان قوم و ملت اینچنانسته باشند يك ماده را که هیچ مورد ندارد بیاورند و مطرح نمایند و بگویند که دولت میخواهد به اهالی ارومیه كمك و همراهی نماید در صورتی که این وجه بصرف حقیقی خودش برسد تمام نمایندگان از روی شوق این مسئله را استقبال میکنند اما اینکه میگویند از بابت طلب دولت از تومانیان محسوب می شود بنده چون این مسئله را اخیر اوقی میدانم باین جهت کاملاً با این مخالفم

بلی بنده اشتباه کردم . خزانه دار گفت صد هزار تومان فعلا پیشنهاد کرده اند و در نظر دارند دوست هزار تومان دیگر هم در جزء بودجه سال آینده پیشنهاد کنند و تصویب آنها از مجلس بخواهند و البته خزانه دار هم محل آنها در نظر گرفته است و اگر دولت بتواند برای آبادانی آن صفحات مبالغی خرج کند خوب و بجا است ولی چنانکه آقای آقاسید یعقوب فرمودند نباید صرف و خرج اعمال و اجرای مقاصد شخصی شود .

نسبت بوجهی هم که برای فقرا و ضعیفای ارومیه اعانه داده شده بود ممکن است در اینجا اصلاح شود چون اعانه فقط منحصر بصفحه ارومیه بوده است و آن اشخاصی که اعانه داده اند نظرشان این بود است که فقط با اهالی ارومیه کمک شود .

آقای مغیرم در اینجا این نکته را باید متذکر باشد و اگر صلاح میدانند قبول کنند زیرا مقصود اصلی هم همان بود که عرض کردم که دولت مکلف است هر چه در دفتر تومانیان با اسم اعانه ارومیه جمع شده است وصول کند در صورتی که ما چنین حقی داریم نه دولت .

زیرا تاجری ورشکست شده و طلبکار زیاد هم دارد سرمایه هم که برای او باقی مانده است باید بتناسب بین و امخواهان تقسیم شود .

اهالی ارومیه هم یک قلم از طلبکارها هستند و باید طلب خود را بهمان نسبتی که سایر داینین بگیرند بگیرند نه این که سرمایه تومانیان اگر منحصر شد باین پنجاه هزار تومان چون مجلس رأی میدهد که از دفتر تومانیان باید وصول شود تمام را بعنوان اعانه ارومیه وصول کنند و سایر طلبکارها را بی حق نمایند .

این مسئله اصولاً و منهدماً مورد ندارد و گمان نمی کنم که مجلس هم حق داشته باشد چنین رأی بدهد زیرا حق ندارد حق کسی را بدیگری بدهد پس باید مطابق تقسیم آنچه از دارائی طومانیان باقی است بین طلبکاران بتناسب تقسیم شود و بهر نسبتی که بدیگران داده میشود نسبت باین وجه اعانه هم منظور شود و آن قسمتی که مأخوذ میشود باید بمصرف خود اهالی ارومیه برسد و قسمت های دیگر باید صرف اصلاح ولایات دیگر هم بشود .

بعجله رأی داد که این وجه را زودتر باو بدهند و او هم در آنجا با اطلاع اشخاص بصیر بمصرف برساند اینستکه بنده اینوجه را خیلی لازم میدانم و اگر دولت پیشنهاد دیگری هم درین خصوص دارد و لودولتی باشد که بنده با آن مخالفم با آن پیشنهاد موافقت خواهم کرد .

مخبر - اگر درین مورد قدری دقت بفرمائید گمان میکنم همه اشکالات رفع شود و برای تذکر خاطر آقای حاج سید المحققین عرض میکنم که در ماده اول مینویسد :

مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که یک اعتبار مقدماتی که بالغ بمبلغ یکصد هزار تومان باشد برای مخارج لازمه مربوطه باعاشه بذر - گاو - آلات فلاحی - عمارت و ساختمان و سایر مخارج اتفاقی و اداری در صفحه آذربایجان بمصرف رساند و همچنین در ماده ثانی که مطرح است نمیدانم آقای آقاسید یعقوب از کجای این ماده وصول طلب دولت را از تومانیان بیرون آورده اند و هر چه درین سه چهار سطر نگاه میکنم هیچ چیزی نمیبینم در ماده دوم مینویسد وزارت مالیه مجاز است که در حدود اعتبار مصوب که در ماده اول مذکور اینست (یعنی صد هزار تومان که اعتبار داده شده) برای انجام مسائل فوق الذکر مبلغی را که در دفتر برادران تومانیان بعنوان کمیسیون اعانه ارومیه منظور است (یعنی طلب ارومیه از تجارتخانه طومانیان و اصلاً مربوط بدولت هم نیست) حالا بدولت اجازه داده میشود آن طلبیکه اهالی ارومیه از دفتر تومانیان دارند در حدود این صد هزار تومان منظور شود و نیز آن مبلغ را بعنوان طلب خود از تجارتخانه قبول نمیکند این هم طلبی است مثل سایر مطالبات اگر تجارتخانه توانست که عین مطالبات طلبکاران خود را بدهد این پنجاه هزار تومان را هم میبرد اگر نباشد که بنسبت بپردازند دولت باید بتناسب ببرد و ما هم نمیتوانیم بگوئیم که دولت حق داشته باشد تمام طلب خود را بگیرد . در هر حال اگر دولت طلبکار است پنجاه هزار تومان بیشتر طلبکار است دولت قائم مقام اهالی ارومیه است فقط چیزی که هست اینستکه ارومیه ها امروز باین پول میرسند ولی بعد دولت آن طلب را وصول خواهد کرد .

اما اینکه میفرمایند اعانه اختصاص بارومیه دارد عرض میکنم این مصارفی است راجع باذربایجان و بنده نمیدانم اصل قضیه چطور است . خوبست آقای وزیر که از طرف دولت اینجا نشریف دارند بفرمایند و اگر هم این مسئله را خیلی مهم میدانند ممکن است بکمیسیون مراجعه کنند و از آنجا بوزارت مالیه مراجعه کرده دوباره تحقیق کنیم تا مطلب اصلاح گردد .

تدین - در موقعیکه لایحه سابق از طرف دولت قبل بمجلس تقدیم گردید مبلغ یک کرور نقد و مقداری جنس در آن پیشنهاد ذکر شده بود و آنطور که آقای آقاسید یعقوب اظهار کردند که اینجاعلی مخالف بودند که آن مبلغ زیاد است چنان نبود بنده آنروز موافق بوده امروز هم موافقم ولی آنروز اشکالی داشتم و آن عدم اطمینان بود باینکه این مبلغ بمسئولین خواهد رسید یا خیر و تمام آقایانیکه اشکال داشتند همه بهمین نظر بودند الان هم بنده باماده اول موافقم ولی ماده دوم بعقیده بنده صحیح نیست برای این که اولاد را اینجا میگوید بولیکه بعنوان اعانه ارومیه در تجارتخانه تومانیان بوده آنرا دولت جزء این صد هزار تومان قرار خواهد داد . ظاهر عبارت اینستکه میخواهد بآن نقاط مغربه و فقراء وضعفاء هم کمک کند ولی اگر ماده سوم را ملاحظه کنید میبینید در آنجا تصریح شده که وزارت مالیه مجاز است در حدود اعتبار مصوب در ماده اول این قانون برابر با املاک مغربه در تحت شرایط و موادی که وزارت مشارالیه صلاح بداند اعطای قرضه نماید . این ماده سوم ناقص ماده دوم است .

در آن تاریخ هم بنده چنانکه در نظر دارم از اشخاصی بودم که بقدر مقدور اعانه دادم و تمام اشخاصی هم که کمک و اعانت نموده اند مقصودشان فقط این بود که وجه بقراء و ضعفاء برسد و در آنجا بعنوان قحطی زدگان و فقراء و اشخاص از قحطی رهایی یافته صرف شود و البته تصدین میفرمائید بولیکه بعنوان فقراء داده شده هیچ مورد نخواهد داشت که برابر املاک مغربه قرض داده شود و بنده نسبت بسهم خود این عقیده را ندارم و تصور میکنم آقایانیکه اعانه داده اند این عقیده را ندارند بنابراین اعانه ارومیه را جزء این صد هزار تومان قرار دادن صحیح نیست آن اعانه را امروز دولت از تجارخانه نمیگیرد بلکه از خزانه عمومی این مبلغ را میدهد و جزء مطالبات محسوب میدارد . و بنده باینقسمت اصلاح عقیده ندارم تجارتخانه که چندین سال است درین مملکت هست وضعیت و تکلیف طلبکاران او هم بهیچوجه معلوم نیست بنده عقیده دارم عوض اینکه دولت میخواهد مبلغی هم بر مطالبات خود علاوه کند بحساب خودش که یک نفر از طلبکارانست رسیدگی نماید و همچنین بحساب تجارتخانه رسیدگی نموده تمام دارائی او را معلوم میکند و تکلیف مردم و آن تجارتخانه را معین کند برای اینکه مبالغی پول اشخاص در آنجا است و حتی مبلغی هم اعانه مدارس ارامنه بوده است که آنهم جزء مطالبات سوخت شده بالاخره بنده عقیده ام اینستکه این مسئله هم صحیح نیست و عقیده دارم که دولت هر قدر که معین است و مطابق اصولیکه مقرر است اعانه ارومیه را از تجارتخانه تومانیان بگیرد و صرف فقراء و اشخاص بی بضاعتیکه امروز در ارومیه و نواحی هستند

بنمایند این بود عقیده بنده بنابراین ماده دوم در اینجا لزومی ندارد .

مخبر - مقصود از ماده دوم همان توضیحی بود که بنده عرض کردم . حالا آقای تدین اصلاً باین موضوع عقیده ندارند مطلبی است شاید آقایان اعضاء کمیسیون در نظر داشته باشند که بنده همین اعتراض را کردم ولی بعد از آنکه توضیح دادند بنده قانع شدم و حالا باید دفاع کنم :

بنده چندان فرقی در این مسئله که مذاکره شد نمیبینم زیرا این بولیکه دولت میدهد البته فعلاً از خزانه خودش میدهد و بعد وصول میکند و ما باید ببینیم بدی تجارخانه که راجع بمصارف خیریه و عمومی است این خود اختصاصی دارد و دولت مکلف است که بزودی تکلیف خود را معین نماید از طرفی دیگر میخواهیم از فقراء اعانت و دستگیری کنیم . بنده از نقطه نظر عقیده شخصی ضرری درین قضیه نمیبینم که این مسئله را مخلوط کنیم . اما تناقضی را که آقای تدین فرمودند در ماده دوم و سوم هست صحیح است زیرا در ماده سوم نوشته شده در حدود اعتبار مصوب در ماده اول این قانون برابر با املاک مغربه در تحت شرایط و موادی که وزارت مشارالیه صلاح بداند و قتیکه اینطور تصویب و اعتبار داده شد دولت مجبور است که این مبلغ را بعنوان قرضه بدهد و کمتر هم ضرر بخزانه دولت میخورد ولی این قرضه از بولی است که مردم از کیسه فتوت خود برای اهالی ارومیه داده اند . چون این ماده پیشنهادی دولت است بنده نمیتوانم حذفش نمایم ولی برای اینکه نظر دولت معلوم شود ممکن است تقاضا کنم این ماده بکمیسیون ارجاع شود و دو ماده اول و سوم اگر آقایان صلاح بدانند تصویب شود و بعد از آنکه در خصوص ماده دوم با دولت تبادل فکر کردیم اگر دولت حاضر شد و قبول کرد این ماده را حذف کنیم و الا خودشان با دلایل در اینجا دفاع خواهند کرد .

رئیس - ماده دوم بر گشت ؟
مخبر - بلی
یکی از نمایندگان - ماده سوم هم بر گشت ؟
مخبر ماده سوم چه ارتباطی با ماده دوم دارد ؟
رئیس - ماده سوم قرائت میشود :
(بمضمون آتی قرائت شد)
ماده سوم - وزارت مالیه مجاز است در حدود اعتبار مصوب در ماده ۱ این قانون برابر با املاک مغربه در تحت شرایطی که وزارت مشارالیه صلاح بداند اعطای قرضه نماید
رئیس - آقای حاج سید المحققین (اجازه)
حاج سید المحققین - مخالفت بنده با این ماده بمناسبت ماده دوم بود ؛ چون در ماده دوم مسئله اعانه نوشته شده بود بمطابق

اعانه را نمیشود قرض داد حالا اگر آن ماده دوم حذف شود بنده باین ماده موافقم و اگر حذف نشود باین مخالفم زیرا هنوز تکلیفش معلوم نیست
نصر الملک وزیر ریست و تلگراف بنده تصور میکنم حل این مسئله بهتر تیبیکه عرض مینمایم ممکن میشود ؛
چون منظور آقایان اینستکه وجه اعانه بعنوان قرضه داده نشود بنا بر این ممکن است در ماده سوم تصریح شود مقداری که از باب اعانه در تجارتخانه تومانیان باقی است بمصرف قرضه نخواهد رسید تارفع آن اشکال هم بشود والا همانطور که ذکر شد دولت در نظر دارد بمبالغ دیگری هم از مجلس تقاضای اعتبار نماید و باین مصرف برساند و طبیعاً مجبور خواهد بود که یک قرضه هائی بیک اشخاص بدهد که آنها اسباب و آلاتی تهیه کرده کم کم بتوانند املاک خود را آباد و جبران ضرر های گذشته را بنمایند درین صورت کلمه قرض را نمیتوان از این لایحه برداشت و طبیعتاً دولت کمکهای بر عایا و مالکین املاک مینماید تا آنها هم بتوانند اصلاحاتی در املاک خود بنمایند و با تریبیکه دولت در نظر خواهد گرفت بررور ایام این وجه بخزانه دولت برگشت خواهد نمود

رئیس - اگر آقایان تصویب میفرمایند چند دقیقه تنفس داده شود ... (خطاب بکلاء قدری تأمل بفرمائید آقای وزیر ریست و تلگراف میخواهند معاون خودشان را معرفی نمایند وزیر ریست و تلگراف - آقای مخبر الدوله را بسمت معاون وزارت ریست و تلگراف حضور مجلس معرفی میکنم درین موقع (تقریباً نیم ساعت بظهور) جلسه برای تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید

رئیس مجلس - مؤتمن الملک
جلسه ۲۵۰
صورت مشروح مجلس
یوم یکشنبه ۱۱ برج حمل ۱۳۰۲
مطابق ۱۴ شعبان ۱۳۴۱
مجلس دو ساعت
وربع قبل از ظهر بر ریاست آقای مدرس نایب رئیس تشکیل گردید
(صورت مجلس یوم شنبه دهم حمل را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)
نایب رئیس آقای آقاسید یعقوب (اجازه)
آقاسید یعقوب - اولاً آقای محقق - العلماء را غائب بی اجازه نوشته اند در صورتی که ایشان ۳ ماهه از مجلس اجازه گرفته اند و بکمیسیون هم اطلاع داده اند ثانیاً در ماده دوم راجع بارومیه بنده شرح مفصلی بیان کردم ولی در صورت مجلس نوشته نشده است بنده میدانم نوشتن صورت مجلس در تحت چه ترتیبی است و ابداً از بیاناتی که